

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/740
Toplantı Tarihi/Sayısı : 9.8.2022/15
Karar Numarası : 2022/555
Başvuran : E. K.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile başvurana verilen erken iyileşmeye dair dönem puanının, ilgili mevzuattaki kriterler dikkate alınmadan, subjektif değerlendirmelerle verildiği ve hak ihlallerine yol açtığı, bu nedenle başvuranın erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkının engellendiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran tarafından gönderilen ve Kurumumuz tarafından 03.06.2022 tarih ve ... sayılı ile kayda alınan başvuru dilekçesinde özetle;

a. “İdare ve Gözlem Kurulu’nun 20.05.2022 tarih ve ... sayılı kararı ile kendisine 61,75 puan verilerek iyi halli olduğunun belirtildiği, “programlara ve sosyal faaliyetlere düzenli olarak katıldığı, diğer tutuklu/hükümlüler ve infaz ve koruma memurları ile iyi ilişkiler kurup kurallara uyduğu, disiplin cezasının bulunmadığı” hususlarının tarafına tebliğ edildiği,

b. Belirtilen olumlu özellikleri ile yüksek puan alması gerekirken düşük puan aldığı,

c. Kurum içi hizmetlerde ve iş atölyelerinde çalışma hakkından faydalandırılmadığı, buralarda çalışan mahpusların kendisine göre ekstra puan alabildiği,

ç. Tüm bu durumların eşitsizlik ve adaletsizliğe neden olduğu, kurum psikoloğu ile görüşmek ve kurumda açılacak kurslara katılmak için yazdığı dilekçelere dönüş yapılmadığı,

d. 61,75 puanın kendisinin cezaevinde 5-6 ay fazla kalmasına sebep olacağı, erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkının elinden alındığı, hangi davranışları nedeniyle puanının kırıldığı kendisine bildirilmediği” iddia edilmekte ve gereğinin yapılması talep edilmektedir.

3. Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü tarafından Kurumumuza iletilen 14.06.2022 tarih ve ... sayılı yazılı görüşte ise özetle;

a. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 89’uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca; “Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin

belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirmeye tabi tutulur.” hükmünün yer aldığı,

b. Aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca, yapılacak iyi hal değerlendirmelerinde; “... infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınır.” hükmünün yer aldığı,

c. Gözlem Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik’in 32’inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında “Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve gelişim puanı Genel Müdürlükçe belirlenen eşik puanı aşan ve erken iyileşme gösterdiği kanaatine varılan iyi halli hükümlü hakkında idare ve gözlem kurulu tarafından, kapalı ceza infaz kurumunda kalması gereken toplam sürenin onda birine kadar daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma kararı verilebilir. Erken iyileşmeye bağlı olarak, erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma ile ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe gösterilir.” hükmünün yer aldığı,

ç. Yapılan değerlendirmede hükümlünün 24.11.2021–23.05.2022 döneminde; Yönetim Servisi, Psiko-sosyal Servis, Eğitim ve Öğretim Servisi ile Güvenlik ve Gözetim Servisleri tarafından düzenlenen gelişim değerlendirme raporları sonucunda puan ortalamasınının 61,75 olduğu, İdare ve Gözlem Kurulu’nun 20.05.2022 tarih ve ... sayılı Dönem Değerlendirme Kararı ile iyi hale esas eşik puan olan 45 puanı geçtiği ve “İyi Halli Olduğuna” karar verildiği,

d. Ancak Yönetmelik’in 32’inci maddesinin dokuzuncu fıkrası gereğince, erken iyileşmeden yararlanabilmek için öncelikle gelişim puanının üst eşik puanı (80) karşılaması ve talep tarihi itibarıyla da hükümlünün kapalı ceza infaz kurumunda kalacağı toplam süreye göre 1/10’luk son döneme (erken iyileşme dilimi) girilmiş olması gerektiği ancak hükümlünün son dönem aralığı itibarı ile üst eşik puanı (80) sağlayamadığı, bu nedenle de erken iyileşmeden ve erken açık ceza infaz kurumuna ayrılmadan yararlanamadığı,

e. Ayrıca Akhisar Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosunca hükümlü hakkında düzenlenen müddetnameye göre koşullu salıverilme tarihinin 07.03.2024 olduğu, bu itibarla hükümlünün muhtemel açık ceza infaz kurumuna ve denetimli serbestliğe ayrılma tarihinin 07.03.2023 olduğu ifade edilmiştir.

4. Başvuran, muhatabın cevabına ilişkin 08.07.2022 tarih ve ... sayı ile kayda alınan yazılı görüşünde özetle; “Hakkındaki gelişim değerlendirme raporlarının, mevzuattaki kriterler dikkate alınmadan, subjektif değerlendirmeler yapılarak düzenlendiğini, raporu düzenleyen servislerin ortalama puan verme eğiliminde olduğunu, 80 eşik puanın üstüne çıkmasının engellendiğini, bazı soruların puanının başka sorulara aktarıldığını bu nedenle hangi maddeden ne kadar puan aldığını öğrenemediğini” belirtmiş ve mağduriyetinin giderilmesi talebinde bulunmuştur.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun’un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma başvuru yapabileceği” belirtilmiştir.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları

ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrası kapsamında başvuruların, *"inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması"* gerekmektedir.

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı"nın düzenlendiği 67'nci maddesine göre; *"Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; başvuranın iddiaları, Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün yanıtları, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. 13.12.2004 tarihli 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89'uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca; *"Hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları tüm aşamalarda, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, uygulanan iyileştirme programlarına göre toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı hususlarında idare ve gözlem kurulu tarafından iyi hâlin belirlenmesine esas olmak üzere en geç altı ayda bir değerlendirilmeye tabi tutulur."*

11. Aynı maddenin ikinci fıkrasında; *"Birinci fıkra uyarınca yapılacak değerlendirmede, infazın tüm aşamalarında hükümlülerin katıldığı iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer hükümlü ve tutuklular ile ceza infaz kurumu görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlığı, ceza infaz kurumu kuralları ile kurum bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezaları dikkate alınır."* hükmü düzenlenmiştir.

12. 29.12.2020 tarihli ve 31349 sayılı Gözlem Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in 32'inci maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre *"Kapalı ceza infaz kurumunda bulunan ve gelişim puanı Genel Müdürlükçe belirlenen eşik puanı aşan ve erken iyileşme gösterdiği kanaatine varılan iyi halli hükümlü hakkında idare ve gözlem kurulu tarafından, kapalı ceza infaz kurumunda kalması gereken toplam sürenin onda birine kadar daha erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma kararı verilebilir. Erken iyileşmeye bağlı olarak, erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma ile ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe gösterilir."*

13. Aynı Yönetmelik'in "Kararlara karşı başvuru"nın düzenlendiği 39'uncu maddesine göre; *"İlgililer, ceza infaz kurumu idaresi ile idare ve gözlem kurulunun bu Yönetmelikte belirtilen kararlarına karşı, 16.5.2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun 5 ve 6'ncı maddelerinde yazılı usul ve esaslar çerçevesinde şikâyet ve itirazda bulunabilir."*

14. 16.05.2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 5'inci maddesine göre: *"Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin*

öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir.”

15. Aynı Kanun'un 6'ncı maddesinin altıncı fıkrasına göre; “İtiraz, infaz hakimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yapılır.”

16. Yukarıdaki hükümler kapsamında; başvuranın, erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma uygulamasından yararlanma talebinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından değerlendirmeye tabi tutulduğu, iyi halli olduğu yönünde kurul değerlendirmesi yapıldığı ve mevzuattaki kriterler kapsamında kendisine 61,75 puan verildiği; Kurulun hükümlüyü açık ceza infaz kurumuna ayırmaya, kalan cezanın denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak infazına ve koşullu salıverilmeye ilişkin iyi halin belirlenmesine esas olarak yapılacak değerlendirmede yetkili olduğu, bu konuda hangi kriterlerin kullanılacağına ilgili kanun ve yönetmeliklerde belirlendiği ve alınacak kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu görülmüştür.

17. Somut olayda, başvuranın erken açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebi neticesinde, İdare ve Gözlem Kurulunca, ilgili servislerce hazırlanan gelişim değerlendirme raporları kapsamında başvurana 61,75 dönem puanı verilmesinin mevzuat kapsamında kaldığı, ilgili raporlarda yasal dayanakların ve gerekçelerin belirtildiği, alınan karara karşı başvuranın, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde İnfaz Hakimliğine şikâyet, İnfaz Hakimliği kararına karşı da tebliğinden itibaren 7 gün içinde Ağır Ceza Mahkemesine itiraz hakkının bulunduğu, bu hakkın tebliğ/tebellüğ belgesi ile başvurana bildirildiği, bu sürelerin geçmesi ile birlikte söz konusu kararın kesinleştiği, başvuranın İdare ve Gözlem Kurulunun subjektif değerlendirmelerle hak ihlallerine yol açması sonucu mağduriyet yaşadığı yönündeki iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

18. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesine göre; “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” Açıklanan gerekçeler doğrultusunda başvurunun “açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez” olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

- 1.** Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
- 2.** Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
- 3.** Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 09.08.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

Av. Alışan TİRYAKİ

Daire Başkanı

Dr. Burhan ERKUŞ

Üye

Saffet BALIN

İsmailAYAZ

Üye

Av. Zennure BER

